

Naš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2.50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 9. decembra 1905.

Štev. 49.

Aforizmi k vstajenju ...

Vse na svetu se izpreminja. Staro in preperelo se mora umakniti novemu življenju: to je znamenje napredka.

Pristaši Ptolomejevega svetovnega sistema, ki je smatral zemljo kot središče sestave premične, so bili po njih slučajnem rojstvu in njih vzgoji Ptolomejevi; ko pa jim je bil odvzet v pričetku šestnajstega stoletja temelj njih znanstvenega prepričanja, se niso hoteli zaradi tega odpovedati resnici sploh, ampak so postali Kopernikanci in kasneje Keplerjanci. In ta njih nova resnica je bila postala desetkrat in stokrat močnejša, mogočnejša.

In tako se mora zgoditi tudi pri nas. Kdor je še danes liberalen ali vsaj omahljiv liberallec, mora spoznati novo resnico, ki vstaja vedno močnejše v naši sredi: tako ne more več iti naprej. Vse, kar se godi okoli nas, nam vsiljuje to misel, ki je postala že nekaterim globoko prepričanje. Zbog tega premišljujemo in delamo — načrta. Res je, da segajo ti načrti po največkrat daleč v bodočnost, daleč preko individualnega življenja posameznikov, da jih moremo smatrati za kak trenotek celo kot sanje, ki so brez vsake podlage, ali vendar se jih lahko oklepamo dolga doba in jim pritrjujemo svoje celo življenje kot našim končnim smotrom. Vsak namen pa je dosegljiv, ako so temu primerne tudi naše zmožnosti. Kjer pa ni potrebne sposobnosti, tam tudi najpriprostejših ciljev ne dosežemo.

Zato se nam ni bati nobenega boja, ako čutimo v sebi dovolj moči in dovolj — duha. Še tako surove telesne sile so se morale umakniti umski, in kar pade človeku v naročje brez truda in dela, to mu ne more postati nikdar drago in sveto. Le to velja, kar smo si pridobili s svojimi lastnimi močmi.

Ali če se nam gre za nov boj, ni naš nasprotnik samo slovenski liberalizem. Po številu svojih pristavev in vsled tega obširnejšega polja, kamor pade njeno slabo seme, je naš močnejši sovražnik slovenska klerikalna, ki je v slednjem času uvidela, da s svojim zgolj klerikalnim programom ne more več na-

prej zbog dvigajočih se mas. Zbalá se je svojega dosedanega prapora; celo dr. Šusteršič se je izneveril svojemu klerikalizmu, kakor da ga je zatajil, in dvigati se je pričel iznova pod krinko krščanskega demokratizma — in s tem omogočil vstop v svojo stranko dvornemu svetniku Šukljeju in mu tako prihranil pogrdo, preleviti se iz nekdanjega liberalnega pristaša v klerikalca. Šuklje je namreč danes samo pristaš slovenske — ljudske stranke. Samonasebi lalija, ali napram javnosti važen argument!

Liberalna in nova ljudska stranka si podasta v trenotku, ko se dvigne proti njima nov in nevaren sovražnik, roke, kajti obema se bo šlo za eno: pokazati, da je imel Herbert Spencer prav, če je trdil, da osredotočujejo sleherna bitja svoje prizadevanje v obvarovanju svojega obstoja.

Ali če ni bil še nikdar čas, pričeti naposled vendarle z novim delom — zdaj je prišel tisti usodepolni trenotek, kjer bi se moralo dvigniti slehernemu v srečo zaničevanje našemu dosedanemu življenju. Ali res še ni dovolj demoralizacije in krivega demagoštva v teh deželah, o katerih hočemo, da jih imenuje in spoštuje tudi tuje kot slovensko last?

Neopravičljiva bojazen bi napolnjevala tiste, ki bi si ne upali v tem trenotku v nov boj. Naj se nam oprostí trda beseda, ali naši nasprotniki so z ozirom na naš narod politični zločinci in če bi pomenjal nastop iskrenih bojnikov kazni početju teh, potem naj ti verujejo Hegelnu, ki pravi: Die Strafe ist die Ehre des Verbrechers (Kazen je čast hudodelca). Mi ne dvomimo o osebnem poštenju svojih nasprotnikov. Prav zato morajo uvideti i oni, da zasluži vsaka pregreha svojo kazni in da je nemožato, skrivati se pri odgovornosti svojih početij za hrbte drugih.

Da ne more iti več na leta in leta, preden se dvigne iz srede našega naroda nekaj novega, ni dvoma. In tudi daleč ne more biti več čas do odločnega, energičnega nastopa novih ljudi. Kajti tudi slepec bi moral opaziti, da ni danes nele skoro vsa naša akademična mladina, ampak sploh vsa iniciativa slo-

venskega naroda izven naših strank, da vse išče novih rešilnih potov iz tega nesrečnega kaosa, v katerem so nas zapeljali naši voditelji, kjer ne moremo ne živeti ne umreti.

Res pa je, da bo ta boj morda najhujši, kar jih je videl kdaj slovenski narod. To bo poskus in dokaz njegove življenske sile. Ne bo samo boj med dvema generacijama, ampak šlo se bo, ali zmagajo nove, in če hočete, svetovne ideje, ali pa propadejo: pojde se za obstoj slovenskega ljudstva.

Pri vsakem sporu pa je navezan dostojen in pošten bojevnik le na gotovo število pripomočkov za svojo stranko in svoje napade. Če ima pred seboj nepoštenega nasprotnika, ki si ne dela nobenih pomislekov v izbiri svojih sredstev, potem je za poštenjaka že skoro polovico izgubljenega. Prigodi se, da mora dostikrat kapitulirati pred svojim brezvestnim protivnikom. Zato pa je zmaga na strani poštenjaka le tedaj, če je z njegovim idealizmom v primernem sorazmerju tudi njegova preudarnost, energija in dejalnost.

Gotovo pa je, da se mora izvršiti vsaka akcija, ki naj pomenja trajen uspeh, v znamenju strogega reda. Disciplina pa ni ravno nič drugega, kakor nekak naš notranji glas, ki nam kaže pri treznem preudarku, kako je treba uravnati našo egoistično udeležbo in korist napram interesom skupine, splošnosti. To, kar imenujejo nekateri nasilje, obveznost, je resnemu in nad sebičnostjo vzvišenemu človeku le vprašanje vesti.

F. L.

Gosposka zbornica in Gauč.

Zgodilo se je veliko čudo: na govore gosposke zbornice so postali ljudje enkrat pozorni. Kaj se tam godi, za to se res skoro nihče nikdar ne briga, kajti člani v gosposki zbornici so izvečine sami knezi, grofje in baroni in zastopniki literature in znanosti, ki jih imenuje sam vladar. Gosposka zbornica ima okrog 260 članov, izmed teh je 18 polnoletnih cesarskih princev, 67 posebno odlikovanih plemenitajev - veleposestnikov, 16 knezoškofov in nadškofov in 160 mož,

S tem je pripravil Košut ljudstvo za svoj predlog, ki ga je stavil takoj v prvih sejah zbornice: v enem najkrasnejših govorov, ki jih je čul kdaj madjarski narod, je utemeljeval svojo zahtevo po 200.000 rekrutih in 8 milijonih kron posojila. Koncem govora ga prekine eden poslancev: „Damo jih“ in v hipu se oglasijo še ostali v brezprimernem navdušenju, v neskončnem entuziazmu: „Damo jih, damo!“ In Košut je zaključil: „Isto energijo v izvedenju, kakor je zdaj patriotizem v ponudbi in peklo ne zмага Ogrske!“

Ministri so vzeli v svojo upravo na Košutov predlog ogrske in hrvatske trdnjave Komorn, Osjek, Munkač in Petrovaradin in imeli s tem vse, kar so potrebovali. Puške pa so naročili iz inozemstva, ali mnogo jim jih je pobrala na meji avstrijska vlada.

Med tem ko se je dogajalo to in je divjala med Srbi in Madjari prava meščanska vojska, v kateri so bili Slovani šele po več mesečnem uspešnem upiranju obvladani po premoči in se je pripravljala na Hrvatskem ban Jelačić na vojsko proti Pešti, je prišel dan 14. avgusta, na katerega je preklical cesar to, kar je dovolil prej s tem, da je odvezel palatino namestniško pooblastilo.

Državni zbor ni hotel sprejeti tega cesarjevega pisma na znanje, ampak je volil izmed sebe deputacijo, kateri sta se pridružila tudi ministrski predsednik Batjani in justični minister Fran Deák. De-

Lajoš Košut.

Njegovo življenje in delovanje.

V.

Revolucija pred pragom. — Košut dobi dovoljenih 200.000 rekrutov. — Cesar preklicuje! — Ban Jelačić prekorači Dravo. — Domobranski odbor pod Košutom. — Grof Lamberg umorjen. — Revolucija na Dunaju. — Madžarska armada proti cesarskim. — Madžari izgube bitko.

Med tem pa je bilo tudi v Pešti vse živo. Lepaki, manifesti na narod, oklice — vse to je povečalo razburjenost med ljudstvom. Vseučilišna omladina je izdala addresso na dunajske akademike, v kateri jih pozivljejo, naj vztrajajo v boju za svobodo. Ti so jim zopet odgovorili: „Eno ljudstvo, eno srce, eno čustvo in ena skupna, vse združujoča domovina!“ Dunajski meščani pošljejo v Pešto posebno deputacijo, po kateri izražajo svoje simpatije Madjarom; Nemško društvo v Lipskem izda na madjarski narod proklamacijo, v kateri ga pozivlje, naj se postavi z vso silo v bran nasilnemu navalu Slovanov, ki hočejo poplaviti nemštvo in madjarstvo (malo prej je namreč zboroval slovanski kongres v Pragi!); mnogi so zahtevali, da naj se izločita iz državne zveze Italija in Galicija; nemške avstrijske pokrajine naj pripadajo pod rajh, cesar pa naj postane ogrski kralj; drugi pa so dejali zopet, da naj itak bolehní Ferdinand I. odstopi in da kronati ogrskim kraljem svojega nečaka

nadvojvoda Francea Jožefa (sedanjega našega vladarja). Javno mnenje so podpihovali razni klubi in časopisi, pošiljali so naši armadi, ki je stala tedaj pod Radeckijem v Italiji, oklice, naj dezertira; vojaškemu zapovedniku Ogrske je hotelo napraviti ljudstvo mačjo podoknico, pa so jih kirasirji še pravočasno razgnali. Ministrstvo je bilo pod vplivom Košuta.

Take so bile razmere na Ogrskem, pod katerimi se je sešel deželni zbor k zopetnemu zasedanju. Dan poprej je izšla prva številka „Košutovega poročevalca“ pod naslovom „Kossuth-Hirlapja“. Zanimiva je zlasti smer uvodnika, ki ga je napisal sam finančni minister Košut. V njem pravi, da hoče takoj odstopiti, ko dobi moža, ki bi imel zaupanje v ljudstvu in da ne zahteva od svojega naroda nobene druge hvaležnosti, kakor da mu da v miru preživeti zadnja leta. Ali zdaj pa ima pred seboj samo eno misel: rešiti domovino. Kar je storil v ta namen kot finančni minister, naj izve tudi narod: odločil je že posebno svoto za ustanovitev velike tovarne za izdelovanje pušk, topov in oboroževanje parobrodov; ukrenil je, da je v smodnišnici mnogo več delavcev nastavljenih in vse to zaradi tega, da postane domovina močna dovolj, braniti in izvojevati si svoje pravice. Zaradi denarja pa je dejal: „Za rešitev domovine je in bo tukaj denar. Narod nas ne zapusti, in če nas zapuša nebo, ga dobimo iz pekla!“ H koncu pozivlje, naj je vsak pripravljén za boj.

ki so si stekli posebnih zaslug za državo, cerkev, znanost ali umetnost. Da ne čutijo ljudje, ki nimajo nobenega stika z ljudstvom, v sebi prav nobene odgovornosti za to, kar počno, je popolnoma razumljivo. Dokazujejo našo trditev zlasti vsi govorniki, ki so se dvignili kakor temen hudourn oblak proti splošni in enaki volilni pravici. To so gg. knez Karol Turjaški, grof France Thun, knez Karol Švarcenberg, grof Pininski, grof Friderik Šönborn itd. Njih nastop proti volilni reformi ne moremo imenovati drugače, kakor navadno predrznost, kajti kako se more osmeliti človek, ki si še svojega kruha sam služiti ne zna, govoriti o potrebah narodov? Kdo jih je poslal v gosposko zbornico? Ljudstvo? Ali ne le slep slučaja? Ljudje, ki so bogati le vsled tega, ker se opirajo na imetje, ki bi moralo biti pravzaprav last kmetov in delavcev, teptajo tako surovo pravice ljudstva! Na vsak način je avstrijsko plemstvo na veliko nižji kulturni stopnji, kakor njih drugovi v tisti Rusiji, ki jo smatrajo pri nas za najbolj nazadnjaško deželo v celi Evropi. Knezi in grofje so mrlji v Rusiji za pravice svojega naroda, živeli so v prognanstvu, izgnani z rodne zemlje — avstrijsko plemstvo pa se je izkazalo kot največji klevetnik narodom v naši državi. Sramota za državo.

Temeljito jim je odgovarjal ministrski predsednik baron Gauč. Zavrnil je ohole plemenitaše, ki se vedno boje priti z ljudstvom v dotiko, razen takrat, če jim je treba vzeti od teh kaj denarja, na tak oster način, da je bilo takoj videti, da mora imeti močno zaslonbo. Mestoma je bilo iz njegovega govora opaziti, da govori tako izzivajoče le zato, ker stoji za njim na vsak način — krona. Avstrijski klerikalizem bo vendar vsaj na ta uspeh glede volilne reforme lahko ponosen. Da je postal namreč naš vladar sam pristaš splošne in enake volilne pravice — zdaj šele, v 75. letu svoje starosti! — je mogoče utemeljiti samo na ta način, da je imel manj milieu velik vpliv.

Gauč je končal svoj govor tako: „Visoka zbornica! Svest sem si, da moramo po tej poti naprej in njen konec more biti samo-le: **Uspeh ali padec.** Eno kakor drugo bom znal prenesti s tisto mirnostjo in hladnokrvnostjo, katera pristoji domoljubu in možu, ki si ne želi družega, kakor povečati moč domovine in prinesiti mir avstrijskim narodom.“

Državni zbor.

356. — 360. seja.

Ob istem času, ko so se valili celi vlaki proletariata pred parlamentom, je stal na govorniškem odru baron Gauč in govoril o tem, zaradi česar je demonstriralo zunaj četrt milijona brezpravičnikov: o splošni in enaki volilni pravici. Ministrski predsednik je zagotovil, da hoče vlada na vsak način predložiti načrt za volilno reformo vsaj do februarja, pri tem pa tudi tu in tam namigaval, kakšen bo ta vladin predlog. Da bo treba marsikaj operacij na njem, je naravno, kajti že iz tega prvega Gaučevega nastopa je razvidno, da si hoče prizadeti vlada vse, kar je v njeni moči, da varuje Nemcem njih dosedanjo posest. To vladino namero ne ublažuje tudi nič obljuba, da hoče napraviti volilne okraje kakor le mogoče tako,

vetega septembra so bili sprejeti pred vladarjem in zahtevali, da pride kralj sam v Pešto in da sankcionira vse zakone, ki so mu predloženi. Cesar se je izgovarjal na svojo bolezen, v ostalem pa je obljubil, da dá vse želje delegacije natančno preiskati in da pove svoje končno mnenje o teh zadevah potom ministrstva. In še je bilo odposlaništvo na Dunaju, ko se raznese vest, da je prekoračil ban Jelačić Dravo.

Poročilo o dunajski avdijenci je sprejel državni zbor z občno nezadovoljnostjo in glasnim mrmranjem. Nato so ministri odstopili, med njimi seve tudi Košut.

Palatin si je skušal pomagati iz te zadrege na ta način, da je naznanil, da hoče sprejeti vlado za toliko časa sam, dokler se ne izjavi vladar drugače. Tu pa pograbi Košut stol, na katerem je sedel kot poslanec, prenese ga na ministrsko mesto in zakliče: „Od tega trenutka naprej sem zopet minister, kajti palatinov dekret je nepostaven, ker nima nobenega podpisa ministrov“. In državni zbor ga res pooblasti, da vodi vse posle.

Ali Jelačić je prestopil že Dravo in se bližal v treh kolonah Pešti s približno 40.000 mož, med tem ko je štela vsa madžarska posadka glavnega mesta in mest, ki leže ob črti Pešta - Hrvatsko, komaj 16.000 mož. Košut je zbral okrog sebe nekaj mož, ki so tvorili pod njegovim predsedstvom domobranski od-

bor in potoval nato sam od kraja do kraja, navdušuje ljudstvo za črno vojsko proti Jelačiću. Istočasno je izšel cesarski manifest, ki je imel namen, pokazati zunanjemu svetu, da ni opraviti z Madžari nič več drugače, kakor samo z orožjem, kajti Ogrsko so že faktično ločili od avstrijske monarhije. V istem smislu je bila sestavljena tudi proklamacija bana na ogrske narode. V njej povdarja Jelačić, da ni njegov namen, dotakniti se pravic in svoboščin, ki jih je podelil kralj deželi, pač pa nastopa proti tistim, ki skušajo uničiti sveto vez, ki je združevala doslej Ogrsko s kraljem in ustavo skupne države. Kmalu po prvi neodločilni bitki med Madžari in Jelačićem, ki so se mu pridružili tudi že mnogoteri ogrski polki, izda vladar še en reskript, s katerim imenuje grofa Lamberg kraljevim komisarjem in poveljnikom vseh ogrskih polkov. V noči od 27. na 28. septembra 1848 pa je imel Košut s svojim odborom dolgo posvetovanje, v katerem niso hoteli pripoznati Lambergove misije, češ da je nevarna narodni svobodi. Vsa moč je bila združena v Košutovih rokah: kar je hotel on, to je ponovil za njim domobranski odbor. V Pešti je že vse vrelo.

Debata, ki se je razvila po Gaučevem govoru, je bila izvzemši nekaj govornikov brez vsake vrednosti.

Izmed maloštevilnih pomembnih govorov nam je omenjati pred vsem dr. Adlerjevega, ki je zlasti vlado in Nemce vehementno napadal. Dejal je med drugim: „Mi Nemci smo res obdani od sovražnikov, ali ti niso neprijatelji našemu jeziku ali pa našemu narodu. Nemški jezik je igral v Avstriji vedno dve ulogi. Nemščina je bila materni jezik nemškega naroda. Kot takega ljubimo mi in kot takemu mu tudi tujec ne nasprotuje, ali nemščina je postala tudi uradni jezik one črno-žolte Avstrije, ki je bila že od nekdanj sovražnik vseh narodov, in celo nemškega. S to nemško govorico so posilili Ogrsko, in danes žanjejo, kar so nekoč sejali. S to nemško govorico so posilili tudi Italjane, Čeha in Poljake. Nobenih političnih vislic ni bilo, ki bi ne bile črno-žolte in nobena smrtna obsodba ni bila prebrana v drugem jeziku, kakor v nemškem. To sramoto so storili torej nemškemu jeziku, in vsak, kdor ima še kaj čuta v sebi, mora vstati in zaklicati: Ne! Vse drugo naj bo nemški jezik ali nikdar ne državni, uradni in pohlapčevalni jezik te stare Avstrije.“

Mladoček dr. Herold je zlasti povdarjal veliko nezadovoljnost po celi Češki, ki jo je povzročila vlada s svojim dosedanjam početjem. Dejal je tudi med drugim, da ne poznajo Čehi nobene Avstrije, ampak samo kraljevine in dežele, zastopane v državni zbornici, in če bi hotela vlada po dosedanji poti naprej, naj vpoštevata še v pravem trenutku naše svaritve. Kar se tiče splošne in enake volilne pravice, zahtevajo Mladočehi, da se izvede čisto t. j. brez klavzul ali izjem.

Oglasil se je k debati o Gaučevem govoru tudi slovenski poslanec, dvorni svetnik Šuklje. Njegova izvajanja bi lahko imenovali v obče dobra, da ni ves utis skvaril s tem, da se je tako neprevidno urezal. Najprej je dejal, da se ne sme vzeti v nobeni deželi njeno dosedanje število poslancev; kar ima kdo v posesti, se mu mora varovati — takoj nato pa je dejal: če ima kaka narodnost preveč poslancev t. j. število, ki ni sorazmerno njeni narodni moči, se mora ta neenakost odpraviti. Enkrat pravi torej Šuklje, da naj ostane razmerje tako, kakor je do sedaj, in da bi bila vsaka izprememba v tem oziru škodljiva, še v isti sapi pa zahteva, da je treba vzeti, kar ima kdo preveč. Mi sicer dvornega svetnika ne razumemo prav, ali jasno je samo eno: če ima kak narod na podlagi krivičnega volilnega sistema več poslancev kakor kak drug, se je zgodilo to le na škodo slednjega ljudstva, torej mora odstopiti po krivici pridobljeno število mandatov, in prav tako je tudi pri deželah.

Oglasil se je za besedo tudi verni pristaš „poljske zlahte“ grof Dzieduszycki, ki je dobil pri svoji izvolitvi za poslanca 1. 1901 samo 36 glasov

bor in potoval nato sam od kraja do kraja, navdušuje ljudstvo za črno vojsko proti Jelačiću. Istočasno je izšel cesarski manifest, ki je imel namen, pokazati zunanjemu svetu, da ni opraviti z Madžari nič več drugače, kakor samo z orožjem, kajti Ogrsko so že faktično ločili od avstrijske monarhije. V istem smislu je bila sestavljena tudi proklamacija bana na ogrske narode. V njej povdarja Jelačić, da ni njegov namen, dotakniti se pravic in svoboščin, ki jih je podelil kralj deželi, pač pa nastopa proti tistim, ki skušajo uničiti sveto vez, ki je združevala doslej Ogrsko s kraljem in ustavo skupne države. Kmalu po prvi neodločilni bitki med Madžari in Jelačićem, ki so se mu pridružili tudi že mnogoteri ogrski polki, izda vladar še en reskript, s katerim imenuje grofa Lamberg kraljevim komisarjem in poveljnikom vseh ogrskih polkov. V noči od 27. na 28. septembra 1848 pa je imel Košut s svojim odborom dolgo posvetovanje, v katerem niso hoteli pripoznati Lambergove misije, češ da je nevarna narodni svobodi. Vsa moč je bila združena v Košutovih rokah: kar je hotel on, to je ponovil za njim domobranski odbor. V Pešti je že vse vrelo.

V takih razmerah je imel torej grof Lamberg nalog, prevzeti vse državne posle. Ali ko se je hotel prepeljati iz Bude v Pešto, ga spozna druhal na mostu, ki veže oba mesti preko Dunava, potegne grofa iz voza in ga prebodejo z nožmi in kosami. Tako raz-

veleposestnikov. Kaj pove torej poslanec, ki zastopa v zbornici samo tri tucate ljudi, je lahko za nas vseeno. Da je govoril samo nesmisel, je umljivo.

Temeljito in stvaren je bil v svojem govoru Poljak Ignacij Daszynski, poslanec socialno demokratske stranke (izvoljen z 13.153 glasovi). Obračunal je seve tudi z maloprej imenovanim grofom.

Vojska s Prago.

Nemški časopisi bi na vsak način radi, da bi prišlo do prelivanja krvi med Čehi in vladnimi organi. Javno mnenje in vlado tako podpihujejo, da se je slednja res zbalala teh nesramno pretiranih vesti, ki so jih obelodanili nemški časopisi, in spravila na noge cele polke vojaštva, ki ima nalogo, biti vsaki hip pripravljeno odriniti proti Pragi in drugim češkimi mestom. Polki iz Dunajskega Novega mesta, Linca, iz Welsa, Olomuca in Krakova so že avizirani, prav tako naj je pripravljenih celih 300 orožnikov proti — puntu v Češki!

Nekateri listi sicer sumijo, da naj je vse to le finta in so vojaki pripravljene za Budimpešto, ali to verjemi, kdor hoče! Kako polni hrepenenja po senzacijah so res mnogoštevilni nemški časopisi!

Tozadevno so šli k ministrskemu predsedniku baronu Gauču člani češkega narodnega sveta dr. Herold, dr. Baxa, Klofač, Kaftan in Stanek, da ga interpelirajo zaradi tega šeuvanja, ki se jasno kaže kakor organizirano in dobro premišljeno delo z najvišjih mest. O nemirih, ki bi imeli kak nasilen značaj, absolutno nobenega govora ne more biti.

Gauč je odgovarjal, da so pripravili vojaštvo le za vsak slučaj, če bi poskusil kdo kršiti red in mir, ali se skušati pregrešiti na varnosti oseb. Če pa se ne prigode nemiri, potem je naravno, da tudi vojaštvo ne more imeti povoda, intervenirati.

Kakor javlja „slovanska korespondenca“, je povzročil vse to sklicevanje vojaštva pod „pripravljenost“ namestnik grof Coudenhove.

Praške demonstracije.

(Poročilo očitveca.) *

Mesto je izgledalo zjutraj 28. novembra kakor izmrto. Nekaka svečanostna tihota in mir je vladal po vseh ulicah češke prestolnice. Prodajalne, gostilne, kavarne . . . vse je bilo zaprto in niti v najmanjšem lokalu se ni delalo, celo branjevke in kostanjari so stavkali. Od osme ure naprej so se pričele ulice polniti. Delaveci, oblečeni praznično, z rudečimi in belimi nageljni, so hiteli na svoja shajališča . . . posebni oddelki so hodili kontrolirat po mestu, če so se njih naredbe izvedle. Kjer so izvedeli, da se dela — so šli odločno zahtevati, da se je delo prenehalo. Po nekaterih bankah in javnih upravah se je delalo pri zaprtih vratih; tudi ta so bila primorana odpustiti delavce in uradnike in samo dela, ki so bila neobhodno potrebna, so se opravljala.

Vse vojaštvo razen kavalerije je bilo pripravljeno; namestili so je po raznih trgih in nasadih, kjer so kampirali kot bi bilo nad mestom že proglašeno obsedno stanje. Samo policije ni bilo videti

* Došlo za zadnjo številko žal prepozno. — Ured.

mesarjeno truplo razstavijo v invalidski palači na javen ogled.

S tem dogodkom lahko imenujemo prvi korak h — krvavi revoluciji. S tem se je pričelo — nazaj ni bilo več mogoče. In kako razjarjena je bila že množica in celo poslanci, dokazuje sledeče: V državnem zboru so zahtevali nekateri kazni za morilce. Oglasi pa se eden izmed poslancev, češ, da se more smatrati usmrčenje Lamberga le kot formalno napako. Le forma, pod katero se ga je justificiralo, je nepravilna, grof pa drugega kakor smrti ni bil vreden!

Da so uplivala take vesti kaj čudno na dunajski dvor, ki se je pripravljala baš tiste dni na beg, je umljivo. Cesar je imenoval s posebnim manifestom svojim komisarjem Jelačića in mu podelil vrhovno oblast nad vsemi na ogrskih tleh se nahajajočimi polki. S tem mu je bila podana dovolj očitno naloga, streti madžarsko revolucijo z orožjem.

Ko je zaznal Košut, kaj se je zgodilo, je nastopil v državni zbornici proti kralju. Napadal ga je v strahovitem govoru, češ, da nima pravice, odstraniti na tak način ustavo in izročiti imetje in življenje posameznikov v roke oboroženemu sovražniku. Zato ni mogoče drugače, kakor imenovati to vladarjevo naredbo kot ničevno, ker je protipostavna in zato ne more imeti nobene veljave.

Jelačić pa je bil preslab, napasti takoj Pešto, ki so jo izpremenili odporniki pod Košutom v pravo

nikjer in ljudstvo je ironiziralo to, češ da tudi ona stavka. Edino temu dejstvu, da ni bilo policije, se je zahvaliti, da se je manifestacija tako mirno razvila, ker povod vsakim krvavim izgredom in tako posebno zadnjim, je kriva edino le izborna organizirana policija. Vojaštvo je imelo jako malo posla — edino le pri buštehradskem kolodvoru je interveniralo, a vsled res izborne delavske organizacije ni prišlo do nikakih resnih spopadov.

Delavstvo se je zbiralo na vseh večjih prostorih in ulicah — in potem odkorakalo na Vinograde, kjer je zasedlo vse ulice okrog Narodnega doma, ki je bil določen zbirališču praškim manifestantom za splošno volilno pravico. Vsaki skupini je bil že prej odbran prostor — in tako se je izvršila točno, brez vsakih zmešnjav, točka za točko programa, vzlic silni množici udeležencev.

Ob 1/2 2eh se je pričel pomikati spreved od Narodnega doma proti Vaclavskemu trgu in od tod na Staromestni trg, ki je bil določen v ta namen, da se zbranemu ljudstvu prebere poročilo iz dunajskega parlamenta glede Gaučevega odgovora radi splošne volilne pravice. Vreme je bilo krasno — kakor pri nas doma lepi jesenski dnovi. Človeku se je skoro zazdelo, da manifestira tudi nebo, ker taki dnovi so res redka prikazen v megleni in zakajeni Pragi.

Spreved se je pomikal v dveh strogo ločenih delih po Vaclavskem trgu. Na levi v osmerostopu socialna demokracija z rdečim praporom na čelu in na desni v osmerostopu narodni socialisti z belordečim praporom in trobojnico. Za temi je sledilo nebroj manjših praporov in znakov v rdeči, belordeči, črni barvi — bilo jih je okoli 200. Vseh manifestantov je bilo okrog 100.000; nekateri trdijo 150.000 — z gledajočim občinstvom pa gotovo nad 200.000. Zelo častno je bila zastopana osrednja organizacija ženstva in dijaštva, ki je štela nad 3000 udeležencev.

Med vrstami so peljali tudi nekaj prav lepih skupin (5), izmed katerih omenjam v par volov uprežen voz z odprto krsto, v kateri je ležal aristokrat z monoklom; imel je nadpis „privilegiji parlamenta kurij“. Ta voz kakor tudi oni s krsto in nadpisom „panski snem“ (gospodska zbornica) je obujal mnogo smeha.

Na staromestnem trgu so se posamezne korporacije manifestantov razvrstile in ko je nastal red, so pričeli poročati govorniki. Govoril je v imenu češkega narodnega sveta dr. Scheichl, potem dr. Soukup, dr. Podlipny v imenu Mladočehov, Pichl v imenu narodnih socialistov in Sokol.

Med govorom Sokola je nastala panika, ker je nekdo zaklical „kozaki“ in so ljudje mislili, da gre policija; a se je kmalu umirilo in bilo brez resnih posledic. Po 5ih pop. so se manifestanti na opomin voditeljev mirno razšli in ni bilo tudi zvečer nikakih resnih izgredov.

V torek 28. t. m. smo imeli priliko občudovati res izborna organizacijo in samo želiti je, da priveje resni smoter češkega proletarijata tudi doli med naše slovensko delavstvo.

Kriza na Ogrskem.

Košutovci brez časopisov.

Znano je, s kako silo je nastopala združena koalicija pod Košutom proti splošni in enaki volilni

trdnjavo. Prosil je pomoči z Dunaja. Že je bil imenovan del dunajske garnizije, da odide k banu, kar napoči 6. oktobra dunajska revolucija. Dvor je moral bežati k zvestim polkom na Moravsko, Madžari pa so imenovali ta dan revolucije na Dunaju: najsvetejši dan Avstrije. Tako je ostal tudi Jelačić brez pomoči in njegovi nasprotniki so imeli med tem, dokler ni bil podvržen zopet Dunaj, dovolj časa, da so se pripravili na boj.

Na eni strani, da so bliže Dunaja, na drugi, da oplaše bana, pošlje domobranski odbor del madžarske narodne vojske na avstrijsko mejo pod zapovedništvom generala Moge, ali temu ni Košut kar nič zaupal. Poslal je v njegov tabor še Artur Gergeja s tajno misijo, da pazi na vsak Mogov korak in kakor bi bilo opaziti kaj izdajalskega, naj Gergej nemudoma vmes poseže.

Med obrambnim odborom in vojaškim zapovedništvom pa je nastalo kmalu nesporazumljenje. Odbor je bil za prekoračenje avstrijske meje in za pomoč Dunaju; Moga pa je dejal, da stori to le prisiljen in ne prevzame za vsak slučaj nobene odgovornosti. Tu se napoti Košut sam v vojaški tabor in na vsak način skuša dokazati Mogi, da je dolžnost Madžarov, pomagati zdaj Dunaju, ki ima tako mnogo zaslug za mlado svobodo Ogrske. Toda niti Moga niti Gergej se nista mogla odločiti za ofenzivo. Zlasti slednji je

pravici. Vedela je, da pridejo s tem trenutkom povsem drugačne težnje na površje, ljudske, in ne več po-božne želje grofovske klike, ki je vstvarila v zadnjem času na Ogrskem celo svojo republiko. Napadi proti splošni in enaki volilni pravici, in to predvsem na sobojevnika take volilne reforme: na socialno demokracijo in na ministra Kristofija, so bili v zadnjem času postali celo nesramni in stavci v tiskarnah časopisov, ki so služili koaliciji, so se vsled tega uprli in zapustili delo. Vsled štrajka stavcev že 16 časopisov ni izšlo, in vse kaže, da se razprostre stavka tudi na pokrajinska mesta. Štrajkujočim, katerim so se pridružili tudi drugi delavci, je narastel srd do koalicije že tako močno, da so udrli v posamezne tiskarne in vse razbili in uničili, kar jim je prišlo pod roke. Policija je bila napram množici brez moči. S tem so razne stranke, združene pod Košutovim praporom, brez orožja, in to 14 dni pred otvoritvijo državnega zbora. Kakih sto klerikalnih tehnikov se je ponudilo koaliciji za delo v tiskarnah, ker so menda mislili, da je tipografija igrača. Košut, Aponi, Andradi in drugi voditelji so zbog tega vsi iz sebe, in ne vedo, kaj bi ukrenili. Izdati menijo najprej poseben manifest na narod, v katerem hočejo obdolžiti kot povzročiteljico teh dogodkov — Fejervarijevo kraljevo vlado.

Pogajanja?

V štirinajstih dneh se ima vršiti otvoritev ogrskega parlamenta. Tajinstvena pogosta potovanja Fejervarija na Dunaj, hitri koraki v Avstriji, s katerimi se bliža nova volilna reforma uresničenju, dela tudi Košutovcem velike skrbi. Zlasti pa še, ker zatrjuje, da je pooblaščen Fejervari za vsak še tako izvreden slučaj. Koalicija, ki si ni ničesar bolj prizadevala, kakor priti na vladno krmilo in se enkrat prav pošteno pogostiti ob polni skledi, ki jo nudijo tako ugodni trenotki, se vidi prevarjeno. Kaj čuda torej, če išče zopet stika z vlado! To pot naj je bivši finančni minister Lukač „človek koalicije“. Že so ga povabili v Košutovo stanovanje, kjer so se pomenkovali z Aponijem, Andrasijem in Košutom o predstojajočih dogodkih. Voditelji koalicije bi torej radi na vsak način zasedli nekaj boljših stolcev. Začetkom so stavljali pogoje, no, zdaj so se že malo iztreznili po prepornem veselju, s katerim jih je navdala zmaga v januarju t. l.

Revolucija v Rusiji.

Splošni položaj.

Če je napolnjevalo koga ob izdanem manifestu, ki je zagotavljal ustavo, upanje, da se vendar enkrat poležejo večne homatije v Rusiji, ta se je bridko motil. To, kar se godi danes v Rusiji, je hujše, kakor revolucija, kajti ob splošni vstaji si stojita nasproti dva sovražnika tako jasno, da ne more biti nikjer dvoma, kam pripada ta ali oni, zdaj pa je obdana država samodržca carja s tolikimi javnimi in tajnimi vsaki avtokraciji sovražnimi elementi, da car res več ne ve, kdo mu je še zvest, kdo ne. Ljudstvo se punta, vojaki, njegova telesna straža in celo njegovi najbližji sorodniki in zaupniki naj se mu izneverjajo. Zdaj pa je pričela štrajkati še zadnja opora vsake države: uradništvo. In pričela je tista skupina, katere stavka more biti najhujši udarec za vsako državo:

spominjal na popolni nered, ki vlada v madžarski vojski. Ali Košut je menil, da prodre in pobije še tako slabo izvežbana vojska najboljše redne črte, ako je navdušena za svojo stvar. Več sreče kakor pri teh dveh pa je imel Košut pri oficirjih, ki jih je znal kmalu prepričati in pregovoriti za ofenzivo. Ko je imel že skoro vse častnike na svoji strani, pošlje h knezu Windischgrätzu dva odposlanca, ki sta zahtevala imenom madžarskega naroda, da je razorožiti bana in da neha z blokado Dunaja. V nasprotnem slučaju je prisiljena madžarska armada, prestopiti avstrijsko mejo. Windischgrätz odpošlje enega parlamentarca nazaj z nepovoljnim odgovorom, drugega si pridržijo v cesarskem taboru. To njegovo početje pa je Madžare tako razkačilo, da so se odločili tudi zadnji omahljivci za napad. Prekoračili so Litavo in spali prvo noč pri Enzersdorfu v obližju Dunaja. Prihodnjega dne (30. oktobra) se vname med cesarskimi in med upornimi Madžari bitka pri Švehatu, v kateri pa so bili slednji popolnoma poraženi. Niti novi domobranski polki, v katere je stavil Košut vse svoje upanje, se niso držali. Malo je manjkalo in madžarska vojska bi bila zagnana v morje. Tako pa so rešili z begom, kar se je sploh še rešiti dalo.

(Dalje prih.)

poštni uradniki. V Peterburgu že celih šest dni ni prejel nihče pisem, brzojavne zveze so vse pretrgane. Kdor hoče kaj odposlati, bodisi pisma ali brzojavne vesti za tuje časopise, mora tja na mejo, da odda v tuji državi svojo pošiljatev. Tako se bližajo razmere v Rusiji popolni anarhiji. Car je vladar Rusije samo še po imenu, in kakor zatrjujejo najuglednejši časopisi, naj je tudi Vitejevo stališče tako omajano, da nima že nikjer več zanesljivih opor. Trepov hoče proglasiti nad carsko prestolico diktaturo, vprašanje pa je, če ne pomenja ta korak iskro v izsušeni smodnik.

Car v življenski nevarnosti.

Pretečeno nedeljo je odposlal posebni dopisnik „Vossškega lista“ iz Peterburga obširnejše poročilo svojemu uredništvu, v katerem navaja iz najverodostojnejših virov prejete vesti, po katerih sta se dolgo prepirala car in njegov stric veliki knez Vladimir Aleksandrovič. Naposled je napadel veliki knez carja dejanski in znalo bi priti celo do umora, da ni skočil vmes carjev brat, ki je neki napadalec strašno razmesaril. Isti poročevalec napada potem tudi socialno demokracijo, v katere ospredju stoji tudi znani pisatelj Maksim Gorjkij.

Upori med vojaštvom.

Upornike sevastópoljske mornarice so premagali carju zvesti vojaki. V boju je padlo nad tisoč mrtvih, več tisoč je ranjenih. Četovodjo upornih mornarjev, bivšega oficirja Šmita, so že obsodili na smrt in ga obesili. Hudo kazen obetajo tudi drugim upornikom. — Uporni duh se zelo razširja med vojaštvom, ki je še v Mandžuriji. Vlada je odredila, da je poslati vse nemudoma v Evropo. Regiment, ki je prideljen Harbinu, je ubil svojega zapovednika in več oficirjev težko ranil. — Cela garnizija v Kijevu, ki šteje 16.000 mož, je odpovedala pokorščino. — Mnogo dragoncev in huzarjev gardnih polkov so zaprli v ječo, ker so se upirali zapovedim in napeljali tudi druge k uporu. V noči od nedelje na ponedeljek so prijeli 21 kirasirjev na Carskem selu in jih tirali v ječo. Vojaki so se javno pripoznavali k revolucionarni stranki.

Proti židom.

Mnogo židovskih rodbin išče zavetja v inozemstvu. Samo iz Odese je zbežalo do 50.000 židov. Po poročilih preko Podvoločiske so se vršili zadnje dni zopet veliki napadi huliganov na žide v Odesi. Neki častnik, ki je zbežal v civilni obleki čez mejo v Rumunijo, je pripovedoval o nepopisnih grozotah, pod katerimi umirajo židje, če pridejo v pest tolpam huliganov... In vendar ni nobene države, ki bi znala kaj izposlovati v prid miru. Če pa pade na Kitajskem en Nemeč, pa se pelje nad Peking vsa združena Evropa. Kdaj so že vedele vlasti, kaj se pripravlja v Rusiji, in vendar so gledale to barbarstvo tako mirno.

Kako se je izvršila revolucija na Finskem.

(Po ustnem poročilu očividca!)

Povsodi drugje v Rusiji se je izvršila revolucija na več ali manj krvavi način, le v Finskih pokrajinah — severozapadni del Rusije — brez kaplje krvi. Najhujša nesreča se je prigodila dvema Fincema: zlomila sta si nogi, ali še to po svoji krivdi!

Na Dunaj je prišel te dni edini slavist finskega naroda, profesor Nikkola iz Helsingforsa. In gotovo je zanimivo, kar pove ta o revoluciji v svoji domovini, tembolj ker ni poročal o tem — razen malega telegrama v „Novoje Vremja“ — noben drug niti ruski niti nemški časopis.

Takoj ko se je zaznala vest o manifestu, se je osnovala med helsingforskim prebivalstvom (ki je po veliki večini socialno demokratičnega mišljenja) narodna garda. Pripeli so si na prsi svoje kokarde. Vsak gardist stopi k policaju (ki so vsi Rusi) in mu prijazno, a ob kratkem pove, da naj gre domov, da je odstavljen. Narodna garda je pometala nato iz vseh stražnic steklenice žganja na cesto. Ljudstvo je z velikim zadovoljstvom gledalo ogromno število razbitih steklenic, iz katerih je potekla po tleh vsa opojna pijača.

Ali v mestni vojašnici so bili še vojaki pod poveljništvom nekaterih oficirjev. Člani garde odidejo tudi tja in jim povedo, da je zdaj konec samodržstva, da naj se umaknejo častniki preko meje. Obrazložili so jim, da pač ni drugega početi in jim dali do meje posebno spremstvo, vojake pa so obdržali pri sebi in jih pogostili. Veselje in navdušenje je bilo nepopisno. Ko je odpravila narodna straža na tak priprost način vse znake carizma iz dežele, je poskrbela še za notranjo upravo.

In prvo, kar je storila v tem oziru, je sledeče: odpravila je prostitutcijo. Drugo: zaprla je

vse gostilne. Med Finci je namreč gibanje proti alkoholu tako močno razširjeno, da je vsak domoljub obenem velik nasprotnik alkoholnih pijač.

Razmere v Finlandiji so se torej povsem mirno izpremenile, in kar je veljalo v Peterburgu ali Odesi na stotine mrtvih, je šlo med Finci brez kaplje krvi. In celo generalni guverner Finlandije Obolenski iz Helsingsfors, znan prej kot eden največjih nazadnjakov, se je čudil: Ljudje, o katerih sem imel vse drugačne pojme, so naenkrat tako dostojni. Vse je šlo tako gladko in izvršilo se je res vzorno, samo da se ne dobi nič pijače, je malo hudo...

Obolenski je namreč znan — alkoholik. Profesor Makkoli je dejal, da je zelo verjetno, da bo zdaj tudi odstavljen, ker je tako molče gledal — revolucijo. Ko bi zakrivil kaj krvi, bi ga morda ne odstavili!

Češka.

(„Národní Listy“) pišejo, naj bi se uvedla splošna in enaka volilna pravica na podlagi občevalnega jezika. Avstrija je štela l. 1900 25,632.800 prebivalcev. Ako se pridrži dosedanje število poslancev, to je 425, pride eden poslanec na 60.300 prebivalcev. Ako bi se volilni reformi vzelo za temelj zadnje ljudsko štetje in občevalni jezik, bi se mandati med razne narodnosti sledeče razdelili: Češko 65 Čehov in 39 Nemcev; Moravska 28 Čehov in 12 Nemcev; Šlezija 5 Nemcev, 3 Čehi in 3 Poljaki; Galicija 66 Poljakov, 51 Malorusov in 4 židje; Bukovina 5 Rusov, 4 Romuni in 4 židje; Nižje Avstrijsko 45 Nemcev in 2 Čeha, Gornje Avstr. 13 Nemcev; Solnograško 3 Nemci; Tirolsko 8 Nemcev in 7 Lahov; Štajersko 13 Nemcev in 7 Slovencev; Koroško 4 Nemci in 2 Slovence; Kranjsko 8 Slovencev; Trst 2 Laha; Gorica 2 Slovence in 1 Lah; Istra 3 Hrvatje in 2 Laha; Dalmacija 9 Hrvatov in Srbov. V tem slučaju bi bilo v parlamentu 148 Nemcev, 98 Čehov, 69 Poljakov, 56 Rusov, 19 Slovencev, 12 Hrvatov in Srbov, 12 Lahov in 4 Romuni. Nemci bi imeli torej 148 poslancev, Slovani 254 in Romani 16.

Moravsko.

(Volitve v občinski zastop.) V Brnu so bile minulo soboto občinske volitve v IV. vol. kuriji. Stali so si nasproti na eni strani Nemci in nemški socijalni demokratje (kompromis), na drugi strani češki socijalni demokratje. Zmagali so prvi s štirim nemško-nacijonalnimi in pet nemško-socijalnodemokratskimi kandidati. Menda prvokrat, da sta si stali nemška in češka socijalistična stranka v volilnem boju nasproti.

Srbija.

(Premembe v diplomaciji.) V srbski diplomaciji so se izvršile večje izpremembe: poslanik iz Rima pride v Pariz, pariški poslanik je dodeljen v Peterburg; bivši minister Jovan Gjača pa pojde za poslanika v Rim.

(Za splošno in enako volilno pravico.) Nad 10.000 delavcev je demonstriralo pred skupščino in pred kraljevo palačo. K ministrskemu predsedniku so poslali deputacijo, ki je zahtevala, naj se obrt ni red umakne. Ministrski predsednik je odgovoril, da mora varovati koristi vseh slojev. Deputacija je izjavila, da s tem odgovorom ni zadovoljna ter je napovedala splošni štrajk. Pred skupščino so delavci kričali: „Živela ruska revolucija.“ Splošni štrajk se baje prične že v nekaterih dneh.

Bolgarska.

(Balkanska konfederacija.) O priliki obletnice zmage pri Slivnici, kjer so premagali Bolgari Srbe, je spominjal mladi zofijski odvetnik Prvan Prvanov, da se je treba vzlic vsej prošlosti sporazumeti s Srbi, da gredo složni in po enem načrtu na delo za osvoboditev rodnih bratov v Stari Srbiji, Makedoniji in Jedrenskem vilajetu. Samo na podlagi medsebojnega edinstva morejo doseči male države na balkanskem poluotoku, da se čuje njih glas tudi v svetovni politiki. V ta namen pa je potrebna zveza, ki tvori lahko veliko silo: balkansko konfederacijo. — Človek bi čital take stvari gotovo z večjim zanimanjem, da si nismo delali že tolikokrat praznih upov. —

Italija.

(Napredek v Italiji.) Ministrski predsednik Fortis jo dejal o priliki nekega govora v Neapolju, da očita opozicija vladi nedelavnost. Ta očitanja pa nimajo dejanske podlage, kajprav zadnji dogodki pri vladi kažejo, da hoče zastaviti vse svoje sile za povzdigo in napredek v deželi. Razmeram v južni Italiji se odpomore z novim zakonom, ki bo veljaven tudi za Sicilijo. Tudi vprašanje železniških uslužbencev hoče urediti vlada s posebnim zakonom, v prid trgovstva hoče razširiti vlada kolodvor in luko v

Neapolju. Ondotni orientalski zavod, ki je velikega pomena za državo, hoče vlada preustrojiti v posebno kolonialno šolo.

Nemčija.

(Nove bojne ladje.) Nemčija si poveča zopet svoje bojno ladjevje na šest velikih križark, katerih cena bo 20 milijonov mark. Dosedanje število torpedov, katerih je imela 16 divizij, pomnoži na 24; za poskuse s podmorskimi ladjami je proračunjenih 5 milijonov mark. Po zadnjih izkušnjah v rusko-japonski vojni se je izkazalo, da morajo dobiti nove torpedovke večji obseg, kakor je bilo to dosihdob v navadi. Vsled vsega tega nastanejo tudi stroški za vzdrževanje mornarice večji. Za letos je proračunjenih 233 milijonov mark, za 1917 že 328 milijonov! Tekom dvanajstih let torej nad 4 milijarde kron.

(Ruska vohunka.) Pri lipskem drž. sodišču je stala Rusinja Smaljamínov. Izdala se je za pisateljico, a je pri tem baje le vohunila. Znala je priti celo v posest takih listin, ki bi bile lahko v nevarnost Nemčije. Delala naj je tako po naročilu neke tuje države. Pri obravnavi, ki je bila povsem tajna, so ji prisodili 15 mesečno ječo in 15.000 mark denarne kazni.

Anglija.

(Liberalni na krmilu.) Dosedanji angleški ministrski predsednik Balfour je odstopil in na njegovo mesto je pozvan Bannerman, vodja liberalne stranke na krmilo. Najbrž je v tem že tudi njen pogin, kajti v liberalci so se združevali do zdaj radikali, svobodemisleči, nonkonformisti, liberalni imperialisti, mali Angleži in plemiški liberalci. Sedem frakcij je torej tvorilo eno celoto, dokler so bile v opoziciji, zdaj pa pridejo zopet drugi časi. Odtod tudi, da so se voditelji liberalne celo branili po volilni ulogi. — Bivši ministrski predsednik, ki se je povzdignil od priprostega meščana do tega prvega mesta v državi, ni posebnega pomena za notranjo politiko dežele, pa je imel veliko uspehov na zunaj: posrečilo se mu je zvezo z Japonsko, zapletel je Rusijo v nesrečno vojsko na daljnem Vzhodu, dosegel je sporazumljenje s Francijo, preprečil je nevarnost tujih držav v Indiji, spravil je Španijo in Norveško pod angleški vpliv itd.

Nastopajoči liberalni pa se pojavlja nov hud nasprotnik: poleg Ircev še delavci, ki nastopijo v predstoječih volitvah prvič s svojimi lastnimi kandidati, izmed katerih upajo prodreti s petnajsterimi.

Japonska.

(1250 milijonov kron za vojsko.) Japonska ima v svojem proračunu za prihodnje leto vpisanih 1250 milijonov kron za izdatke v vojne svrhe. Postaviti hoče na noge štiri nove armadne kore, utrditi Port Artúr in popraviti v vojski poškodovane bojne ladje.

Norveška.

(Novi kralj prihaja v deželo!) S pretežno večino se je izreklo ljudstvo mesto za ljudovlado za kralja. Danskemu princu Karolu se je izpolnila torej že davno gojena želja in z veliko naglostjo se pripravlja za novo, imenitno mesto. Ker pa je kralj premalo norveški, se bo imenoval odslej le Hakon, svojega sina je imenoval Olafa. Novi kralj je že tudi brzojavil, da sta prosila z ženo vred Boga za velik blagoslov, s katerim naj dodeli Norveško. Kakor vidimo, je storil danski princ že vse, kar je v njegovi moči, da zasede kot pravi Norvežan svoje kraljevo mesto.

Štajersko.

Savinski Sokol. Svoje dni se je „Savinski Sokol“ čvrsto dvigal in krepko deloval, a žal, prišla so leta, ko je popolnoma omagal in je bil že na razpadu. Toda poprijeli so se nekateri navdušeni možje v Mozirju ideje: „Savinskega Sokola“ vzdramiti iz mrtvila, ga osvežiti z novimi delujočimi močmi ter mu pomoči, da ponosno zopet razpne svoja krila. „Savinski Sokol“ se je dvignil in kakor je upanje sedaj, bode za to potrebno in koristno društvo napočila nova doba, doba ponosnega vzleta in delovanja. Ker pa je „Savinski Sokol“ ustanovljen za vso dolino, ne le za trg in okolico Mozirja — kjer ima svoj sedež — se je odbor potrudil pridobiti si sodelovalcev na Vranskem, v Braslovčah, Šoštanju, Gornjemgradu itd. V ta namen se je deputacija „Savinskega Sokola“ oglašila v vseh teh trgih in nabirala članov. Tako je v nedeljo, dne 3. t. m. prihitela v Gornjigrad. Gornjegradčani so jih sprejeli z radostnim srcem in odprtimi rokami. Obljubilo je sodelovati več veljavnejših mož in mladeničev. Veselo znamenje, da si sokolska

ideja pridobiva vedno več in več tal. — Prihodnje leto slavi „Savinski Sokol“ petindvajsetletnico obstanka in dvajsetletnico blagoslovljenja zastave. Takrat se priredi v Mozirju velika narodna slavnost in to bo impozanten praznik za vso Savinsko dolino.

Opomba uredništva: Ker je naš list precej razširjen po gornjegrajskem okraju, nam je častna dolžnost, apelirati na čitatelje v tem okraju, naj podpirajo „Savinskega Sokola“, to velevažno narodno društvo. Zakaj bi ne bilo pri nas tako kot v Čehih: Kar Čeh, to sokol — Kar Slovenec, to sokol!?

V Gornjem gradu je smrtna kosa pokosila dne 28. m. m. g. Jakoba Božič, trgovca in posestnika v najlepši moški dobi. Pokojnik je bil vrl narodnjak in vnet za vsak napredek. Neumorno delaven si je pripravil lep dom, a sedaj, ko bi lahko užival sadove svojega truda, podlegel je bolezni, ki mu je ugonobila življenje. Za njim žaluje nele blaga soproga in trije nepreskrbljeni otroci, temveč ves trg, vsa okolica in sploh vsak, ki ga je poznal. Rajnik je podpiral vsako koristno napravo in žrtvoval brez sebičnosti v narodne namene. Tovariši trgovci so ga volili načelnikom trgovske zadruge; bil je blagajnik „Čitalnice“ in „Pevskega društva“, odbornik „Savinske podružnice S. P. D.“, Požarne brambe itd. Tudi v občinski odbor je bil voljen. Pogreb njegov je kazal, kako ga je vse čislalo in ljubilo. Prihiteli so pogrebelci iz Mozirja, Šmartnega, Bočne, Ksaverija, Ljubnega, Luč, Noveštife itd. Razna društva in posamezniki položili so na grob vence z napisi. Na zadnji poti so ga spremljali gg. uradniki, tržani, zastopniki raznih društev in množica ljudstva. Domača „Požarna bramba“ je šla za pogrebom korporativno, Gasilna društva iz Ksaverija, iz Ljubnega, iz Mozirja pa v večjih deputacijah. — Bodi prerano umrlemu pokojniku zemljica lahka, njegovim ostalim pa naše iskreno sočutje!

Iz Gornje Bistrice. Čudež, kaj ne, da se enkrat tudi iz našega sela kdo oglasi? Naša vas slovi sicer daleč okolu zbog naših nemškutarjev, da pa živi pri nas tudi kak odločen Slovenec, tega še pač menda dosedaj nikdo ni vedel. Toda tudi pri nas se svita. Evo vam dokaza: Pri zadnjih občinskih volitvah dne 27. novembra zmagala je slovenska stranka in rešila občino, v kateri so že od pamtiveka gospodarili najhujši nasprotniki, iz nemškutarskih krempljev. V novi odbor so bili izvoljeni med drugimi Florjan Bera, Šimon Donik, Valentin Šega in Pliberšek po domače Gros ter Pliberšek po domače Pungartnik, sami zavedni možje, tako da imajo v novem občinskem zastopu Slovenci večino. Ta zmaga nas vse zelo veseli; najbolj veselo pa je, da sta prejšnji župan Janez Jagoditsch in pa Janez Werhoschegg, kateri zdaj v okrajnem šolskem svetu uganja svojo sloveneždersko politiko, dobila breo; nobeden ni več izvoljen v novi odbor. Ta dva možakarja, ki sta od naših slovenskih grošev obogatela, si strašansko mnogo domišljujeta. Sedaj pa smo jima dali tako sijajno nezaupnico. To boli, kaj? Pa to je šele začetek. Le malo potrpljenja; ko se bo pri nas popolnoma zdanilo in bodo vsi naši kmetje uvideli, da le samim sebi škodujejo, če podpirajo nemškutarje, potem bo še tudi tema možakarjema začelo kruliti po trebuhu. Take prevare so sicer bridke, pa škodijo nič.

Sv. Barbara v Halozah. (Vinski sejem.) Na vabilo občinskega predstojnika Antona Korenjak se je 27. t. m. zbralo čez 40 vinogradnikov iz zaverke in barbarške župnije, in sklenili so enoglasno, prirediti vinski sejem, kateri se bode vršil v četrtek dne 14. grudna t. l. tukaj pri Sv. Barbari. Da se store vse potrebne priprave, se je izvolil komité 14 mož. Na dan sejma bodo omenjeni tudi preskrbeli vsakemu kupcu brezplačen voz z eno uro oddaljene železniške postaje Možganjci in tudi nazaj, ako bodo le svoj prihod prej naznanili tukajšnjemu občinskemu uradu. Obiskovalci sejma ne bodo toraj imeli ta dan nobenih stroškov razven tistih na železnici, če že na sejmu kaj kupijo ali ne. Še več! V prostorni dvorani bodo imeli posestniki svoje blago razstavljeno in na vsaki steklenici bode napisana množina, cena in označen bode tudi vrh, od koder bo dotično vino. In če bi kupcu ne ugajalo iti samemu pečatit, ozir. pretakat kupljenega vina, mu bode tudi to komité preskrbel. Če vpoštevamo te ugodnosti in naposled tudi to, da je zrastle letos tukaj izvrstna kapljica, da bodo cene nizke in da bode gotovo čez 100 vinogradnikov ponujalo do 3000 hl in več pristnega in okusnega vina — pokvarjen ali drugače slab pridelek bode od sejma izključen —, se je nadejati mnogobrojne udeležbe. Sejem pa bode ugajal producentom, ker bodo tako hitreje svoje blago spečali in tudi kupcem, ker bodo imeli brez posebnih stroškov mnogo različnega, a zajamčeno pristnega vina na razpolago.

Iz Luč se nam poroča, da je tamošnja nova šola dovršena. Uradna kolovadnja se je vršila dne 5. t. m. Nadučiteljem je imenovan dosednji tukajšnji učitelj in šolski vodja gosp. Fran Zemljič, učiteljem pa gosp. Korban, dosedaj učitelj v Žetalah pri Rogateu. — Na cesti še delajo, pa ne več mnogo. Ko bode ta cestna proga dovršena, upati je tudi več tujecev-turistov. Lučani posebno želimo dobro cesto od naše vasi skozi Podvolovljek na Kranjsko. Hvaležni smo dr. Dečkotu, da se je potegoval za to progo v deželnem zboru v Gradcu. Veseli nas pa tudi, da se je kranjski deželni zbor za napravo ceste Črna-Štajerska meja izrekel. Drugokrat več.

Koroško.

Koroški srednješolski profesorji. „Omladina“ piše: Že večkrat smo pisali o koroških razmerah, v katerih živi in se vzgaja srednješolec. Ne le družabne razmere, zastrupljene in prepojene z nemškim duhom, ne le pomanjkanje narodnih prireditev, gledališč, koncertov itd., ampak tudi šola je velik germanizatorični činitelj. Kar ne pogubi in uniči nemški profesor, mu pomaga uničiti njegov — slovenski kolega. Znano je, da je na celovski gimnaziji tudi par slovenskih profesorjev. In ravno ti slovenski profesorji, med njimi Sket, Scheinigg, pritiskajo slovenskega dijaka boječ se kritike svojih nemških kolegov. Pripetilo se je, da je bil slovenski dijak skozi vsa leta odličnjak, a pri maturi mu je dal gospod Sket „zadostno“ iz — slovenščine, samo da bi ne mislili nemški profesorji, da protežira slovenske dijake. S takim postopanjem je spravil prof. Sket že marsikoga v nasprotni tabor. Znan je tudi slučaj, da je profesor Scheinigg nasvetoval slovenskemu očetu, naj vpiše svojega sina za Nemca, da se dečku ne bo treba učiti slovenščine. Pri nas Slovencih je škoda vsacega, ki se izgubi, in tembolj žalostno je, če naši ljudje tako postopajo na Koroškem. Menda vendar ne žele po avanziranju gospodje, ki so dve leti pred penzijo. Ne zahtevamo protekcije za slovenske dijake, pač pa pravičnosti!

Vseavstrijski katoliški shod na Dunaju. K sklepu poročila o tem shodu piše „Mir“: Peti avstrijski katoliški shod je minil. Sklenilo se je mnogo, resolucije obsegajo cele pole, a da bo imel shod za nas Slovence, posebno pa koroške Slovence, kakih koristnih posledic, o tem zelo dvomimo. Udeležili smo se ga ter prišli do prepričanja, da bodo v prihodnje Nemci prirejali svoje shode sami zase, brez naše soudeležbe, kajti zato, da bi se nas preziralo, zato nismo pripravljene žrtvovati več časa in denarja. Ako se drugi Slovenci in Slovani iz narodnega ponosa ne dajo izrabljati, ne bomo se dali tudi mi. Takrat, ko se nam zagotovi popolna enakopravnost, takrat smo pripravljene tudi mi sodelovati, drugače pa ne. Za druge delati v svojo izgubo, kaj takega pač ne bo nihče pričakoval od nas. Dovolj imamo lastnih skrbi, dovolj imamo dela doma — storimo rajši tu svojo dolžnost, kajti lastna hiša nam je bližja nego tuja in če ne rešimo svoje, nam tuja ne bo odprla svojih vrat, najmanj pa nemška!

Za naše dijake. Čudimo se, da se je pri vsej važnosti dijaškega podpornega društva za naraščaj naše posvetne inteligence vendarle tako malo posojilnic do sedaj spomnilo tega društva. Podarila je društvu velikovška posojilnica 50 K, potem pa dravogradska 100 K; druge koroške posojilnice pa do sedaj še društvu niso naklonile — niti beliča. In med njimi je vendar nekaj takih, katere so kakor celovška, šentjacobška in posojilnica v Štebnu na Zili prav premožne. Upamo, da se bodejo te, ki so do sedaj zaostale, spomnile svoje dolžnosti vsaj sedaj ob računskem sklepu. — Tudi od marsikaterih rodoljubov pričakujemo, da se bodejo še oglasili s prispevki. Naglašamo opetovano, da naši dijaki trpe največjo bedo. Najmanjša svota, pri kateri more dijak še shajati in zraven tudi pridno študirati, je pri sedanji draginji v večjih mestih — 90 K na mesec; naši dijaki pa imajo po 20 K, po 30 K, k večjem 40 K na mesec, in ker dandanes Slovence nobene inštrukcije ne dobi, jim ne preostaja drugega nego gladovati! Pomagajmo jim!

Koroška deželna razstava. Prošli ponedeljek se je celovška trgovinska zbornica posvetovala o prireditvi deželne razstave. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki naj bi se posvetoval o kraju in času razstave. V odbor, ki ima 9 članov, so bili voljeni seveda sami Nemci. Pač si lahko mislimo, koliko pravice se bo na tej razstavi odkazalo slovenskemu narodu na Koroškem in njegovem jeziku!

Doma in drugod.

V proslavo Prešernove 105 letnice so se zbrali častilci slovenskega pesnika-prvaka v nedeljo 3. dec. pred njegovim spomenikom. Bila je velika množica slovenskega naroda, ki se je zbrala ob enajstih dopoldne na Marijinem trgu, da se pokloni Prešernovemu spominu. Položenih je bilo ob spomenik veliko vencev, med njimi dva srebrna. V imenu slovenskega dijaštva je govoril pred spomenikom iur. Mencinger. Po končanem govoru so zaurili viharni slava-klici, slovenske dame so obsipale spomenik s cveticami, peveci pa so zapeli Nedvedovo „Slava Prešernu“. In ljudstvo je zopet navdušeno klicalo: Slava! Peveci so zapeli nato še „Hej Slovani“, „Lepa naša domovina“ i. d. — Prešerna so slavili tisti dan tudi na učiteljski pripravnici, kjer je imel prof. dr. Ilešič slavnostni govor, gojenci in gojenke pa so zapeli „Slava Prešernu“ in „Strunam“.

Naš dopisnik iz Novega mesta nam je poslal obširno poročilo o občinski seji, v kateri se je hotel oprati novomeški podžupan Rozman zaradi notice, ki jo je priobčil pred nedavnim naš list v zadevi kaznovanja stražnikov s 17urnim službovanjem. Nam se zdi predvsem škoda prostora, da bi priobčili šest pol obsegajoče poročilo v celoti, kajti ne pečati se obširno z osebo, katere se drži še tako malenkostna suknja, da povabi n. pr. našega poročevalca še prav specielno k tej seji, se bo zdelo samo kateremu malomeščanu (a še ta mora biti prav par excelence) neodpustno, ali vsakemu drugemu povsem razumljivo. S tem, če je dejal podžupan Rozman, da ne reflektira na popravek, je pač dovolj jasno povedal, da je bilo vse, kar smo pisali o njem, docela resnično. Če pa je hotel s tem le svojo vzvišenost pokazati, se mu je pa gotovo poskus zelo ponesrečil. G. Rozman pravi, da je diktilal imenovano kazen stražniku policijski odsek in ne on, a se je vštél pri tem za en dan: odsek je kaznoval stražnika 15. okt., g. Rozman kot policijski komisar pa že — 14. okt. Sedmega novembra prosijo drugi stražniki za svojega kolego pomiloščenja, sklicuje se na njegovo 25letno službovanje. Brez ozira na to pa je g. Rozman odredil sam, da službuje stražnik od 7. zjutraj do polnoči in tako sleherni dan. Odsek je dovolil zopet to kazen kasneje. Tako trpinčeni stražnik pa je po dveh dneh obnemogel in se javil, da ne zamorejo njegove človeške moči takega bremena. Zato se mu je skrajšala služba do devetih zvečer in še le, ko je posvetil v ta absolutizem „Naš List“, je bila vpeljana normalna služba. Mi pa obžalujemo, če so v majhnih mestih tudi ljudje tako majhni, da si ne upajo priznati svojih grehov! Podžupanu Rozmanu pa bi prav nujno in resno svetovali, da naj se poslužuje kot dostojen človek tudi dostojnih besed. V vsem pa se lahko zanašamo na svojega poročevalca; če pa je menil podžupan R., da se mu je godila res kaka krivica, je vendar vedel, kaj mu je storiti.

„Občinska uprava v pouk županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in drugim javnim organom.“ Tako je ime novemu listu, ki bo izhajal vsakega 1. in 15. dne v mesecu v Ljubljani in velja za celo leto 8, za pol leta 4 K.

Moj odgovor

(souredniku „Slovenskega Naroda“ g. Rastu Pustoslemšku).

Ne vem, ali je sploh vredno besed. Toda ker sem molčal, je dobil moj „protivnik“ pogum, ki se mu jaz, dasi že mnogokaterih stvari navajen, vendarle čudim. Po moji krivdi je prišla v „Naš List“ notice, ki govori o bojkotu „Ljubljanskemu Zvonu“ za slučaj, da odgovarja „Slovenski Narod“ zadnjim „Našim Zapiskom“ s takimi pamfleti, kakor jih je pisal proti „Našemu Listu“ v zadevi Prešernovega spomenika.

Da je napadal g. Rasto Pustoslemšek samo mene, bi gotovo molčal, uvažuju Turgenjeve besede: „Še en svēt in eno zadnjo prošnjo imam na vas, mladi pisatelji. Prijatelji, ne opravičujte se nikdar, in naj vas česarkoli grde; ne trudite se, razjasniti nesporezumljenj, imeti zadnjo besedo“. Storite svojo dolžnost, in pustite potem vse, kakor je“, — ali sourednik „Slovenskega Naroda“ je skušal izigravati vso zadevo tudi proti „Našemu Listu“, in samo vsled tega odgovarjam in iznova dokazujem slovenski javnosti sledeče:

Molčal sem toliko časa na izrecno prošnjo dr. Ivana Prijatelja, ki mi je obljubil dati izjavo, v kateri potrjuje to, kar je pisal že „Naš List“: če je napadal „Slovenski Narod“ „Naše Zapiske“ na tak način, kakor se je zgodilo to „Našemu Listu“, bi

imenovani pisatelji ne pisali več v liste, ki izhajajo od tam, kjer izdajajo tudi „Slov. Narod“. Dejal mi je samo, naj počakamo toliko časa, da pride še Oton Zupančič na Dunaj.

Odkrito povedano, pa sem jaz med tem sklenil, da se sploh v to zadevo več ne vmešavam, če jo pusti tudi g. Pustoslemšek pri miru, ker nimam želje, škodovati komu na ugledu in časti.

Ta moj molk pa je dal g. Rastu Pustoslemšku povod k novim napadom in me hotel postaviti v naši javnosti vsaj v zelo dvomno luč, kajti pisal je, da se je „izkazala vest nekega gospoda v nekem listu o bojkotu „Ljub. Zvona“ iz trte izvita in izmišljena“.

Nekaj časa sem bil spričo take drznosti g. Pustoslemška osupnjen. Še bolj seveda, ko sem čital corrigendum od torka, da jaz „mož nimam nikogar, ki bi mi podal preje s toliko emfazo napovedano izjavo.“

Torej sem vendar stopil k dr. Ivanu Prijatelju. „Povejte in zapišite vse, kar sem Vam dejal; povejte, da nisem rekel samo Rastu Pustoslemšku jasno in direktno, da ne pišemo več v „Zvon“, če napadejo tudi nas tako, kakor so storili to svoj čas proti „Našemu Listu“, ampak tudi drugim; ožigosajte to nesramno zanikanje mojih besed. Kar sem dejal, je rečeno, in pri tem obstajam. Saj sem jim vendar tudi v svojem pismu prav to povedal. Kaj ga niso hoteli prav razumeti?...“

Tako dr. Ivan Prijatelj! —

Slovensko javnost lahko zatrjujem, da je vsaka beseda resnična, da ni niti en zlog napačno poudarjen ali celo navlašč zavit — nasprotno, da sem skušal odeti ogorčenje dr. Ivana Prijatelja nad sourednikom „Slovenskega Naroda“ gosp. Rastom Pustoslemškom z najmilejšo obliko.

Naj govori zdaj gosp. Pustoslemšek, kar hoče, naj piše, kar mu drago, naj obrekuje ali žali: za mojo osebo je gosp. R. Pustoslemšek mrtev.

Resnica je samo to, kar sem tu napisal. Mogoče jo je tajiti, ali utajiti ne!

F. Tuma, Dunaj.

Na južnem tečaju. Angleži, Belgijci in Škandinavci delajo leto za letom ekspedicije na južni pol. O enem takem poskusu je predaval v Londonu pred učenjaki poznavelec južnega pola Royds. Povedal je, da jim je zamrznila ladja na 78. južnem vspeledniku; največji mraz, ki so ga imeli, je bil 54° pod ničlo, največja vročina je bila na sv. Stefana dan, in sicer so imeli 33° C. nad ničlo. Noč trpi v onih krajih več mesecev, tako tudi dan. Ob času, ko so imeli večmesečno noč, so jim porumeneli obrazi. Kmalu pa jim je postala barva v obrazu povsem rjav, razpokale so jim ustnice, napihnila se je koža. Predavatelj je povedal, da ni videl še nikjer tako lepih oblačnih prizorov in solnčnega svita, kakor v teh južnih mrzlih krajih, kjer je sam led, kakor daleč ti nese oko. Gore po več tisoč metrov visoke so iz samega ledu. Človeški duh pa ne miruje in hoče prodreti tudi v te skoraj nedostopne kraje.

Največje lekarno na svetu ima Rusija, To je že 203 leta stara Staraja Nikolskaja apoteka v Moskvi. Lekarna, ki se deli na šest velikih delov, je ena največjih moskavskih zanimivosti. Lekarna ima veliko sprejemno dvorano, do katere prideš po širokih mramornatih stopnjicah, tam oddaš recept, se vsedeš in počakaš, dokler ni zdravilo pripravljeno. Vsak zdravniški recept prepisejo posebni uradniki v veliko knjigo tako, da je kontrola vedno mogoča. V takozvani „železni sobi“ hranijo strupe. V tej lekarni si služi svoj vsakdanji kruh 700 oseb, in sicer 13 magistrov farmacije, 1 doktor, 106 provizorov, 95 lekarnarskih pomočnikov, 11 farmacevtov, 18 vajencev, 20 drožistov, 350 delavcev, 86 pomožnih delavcev in 20 delavk. Vseh receptov izdelajo na leto nad pol milijona! (Leta 1904: 506.599.) Ta lekarna pa tudi slovi vsled svojih vsestranskih popolnosti po celem svetu, in če hoče imeti kdo v kaki ruski guberniji svoj recept prav dobro sestavljen, ga pošlje Ferejnu (tako se piše lastnik lekarni) v Moskvi. In neki švicarski zdravnik pripoveduje o tem še sledeče: V Interlakenu (letovišče v Švici, ki ga poseti na leto nad 50.000 tujecev) sem bil klican k otroku bogatega ruskega trgovca. Detetu zapišem praške kinina à 0,3 g in glej, oče mu jih naroči pri Ferejnu v Moskvi.

Turške kazenske zapovedi. Kar je kristjanom evangelij, to je mohamedancem njih „koran“. Razne so v njem zapovedi, dosti tudi tacih, ki kljubujejo druga drugi. V kazenskih zadevah pa prevladujejo reki: zob za zob, noga za nogo. Koran omenja tudi krvno osveto. Najbližji sorodnik ubitega mora biti maščevalec. „Toda tudi on ne sme prekoračiti pravice osvete in nobene druge krvi preliti razen morilčeve“. Tatovom je odsekati obe roki. Zopet drugje pa objasnuje Mohamed, da ni treba njegovim vernikom se slepo oprijemati židovskih postav „zob za zob“. Kdor pa se maščuje za prebite žalitve, tega ne sme zadeti nobena kazen. „Kdor pa odpušča krivico in se sprizani s svojim razžaljivcem, tak naj pričakuje poplačilo od Boga gospoda.“

Iz ženskega sveta. (Japonske žene.) Japonske ženske prete prekosi celo svoje tovarišice v Evropi. Dve pravnici Utako Umai in Haruko Kavamura sta izdali poseben oklic na ženstvo, v katerem pozivljeta, naj se bojujejo japonske ženske nele za pravico obiskavati in govoriti na shodih, ampak tudi za volilno pravico v državni zbor in za pravico, biti tudi same izvoljene za poslance. Dosedaj ima ženska volilno pravico le v Ameriki in Avstraliji. V parlamentu Avstrije sedi res tudi nekaj žensk. — (Dunajsko vseučilišče.) Na dunajski univerzi je bilo v poletnem tečaju 1905 vpisanih 261 žensk, od teh z gimnazijsko maturo 103, z licejsko 139, hospitatinj (med temi največ absolventij učiteljic) je bilo 19. Studirale so tako: pravo 3, medicino 19, modroslovje 204, lekarnarstvo 3, hospitantinj (brez posebne stroke) 32. — (Ženski listi.) Italija ima neprimerno mnogo ženskih časopisov. Mi v Avstriji oponašamo sicer radi Italiji njeno kulturo, ali v tej zadevi je ona mnogo pred nami. Največje t. j. po vsebini najboljše žensko glasilo je polmesečnik „Unione Feminile“, ki izhaja v Milanu pod vodstvom znane Ersilie Marno. V ta list piše tudi najboljša pesnica Italije Ada Negri. (Žensk je v Italiji prav toliko kakor moških, to je okrog 16 milijonov. Prvo žensko društvo imajo od leta 1881. sem, pričetki ženskega gibanja padejo med leto 1859—70. Stanje žensk delavk — katerih je 41% proti 59% moškim delavcem — je obupno; na dan dobe po 12 do 25 vinarjev!)

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, brinovec pristen, liter od 70 kr. do gld. 1.20., **brinov cvet** liter gld. 1.50. To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Sprejmeta se

en spreten ključavničarski pomočnik in en učencec pri ključavničarskem mojstru in trgovcu z železnino v Kamniku.

Natančneje se izve v upravnistvu „Našega Lista“.

Vabilo

veliki vinski sejem

ki se vrši dne 14. grudna 1905
pri Sv. Barbari v Halozah
(železniška postaja Možganjci).

Ponujalo bode čez 100 vinoogradnikov
do 3000 hl pristnega vina
iz najboljših vrhov slovitih Spod. Haloz.

Obiskovalcem sejma stoje ta dan brezplačno vozovi z železniške postaje in nazaj na razpolago.

Občinski urad.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369. Pošta Pízen, Češko.

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller
vinostržec v Domžalah (Kranjsko).

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskocudno registrirano zeleno varstveno znamko z up.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krampomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zrgajo, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, za rane, zobne bolečine itd. Poštine pristo do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristo **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice, centifolia).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz **lekarne „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi** Rogatec, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenjo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo sebe dopošljejo.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na vsled mrzlice nastajajo.

jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleniče (1 ducat) 5.— K	48 stekleniče (4 ducate) 16.— K
24 stekleniče (2 ducata) 8.60 „	60 stekleniče (5 ducatev) 18.— „
36 stekleniče (3 ducate) 12.40 „	Manj od 12 stekleniče se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi v vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenice 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h;
6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Vsak dobi en mesec dui brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“,
kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“,
kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,
kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovosti! Izvzredno nizka cena!
1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron,
3 kg kron 7.20, 5 kg kron 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poštnina, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštino povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo. V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač
„Abstinencija“

Ljutomer Stajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRSITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“. Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica.